

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Librum I. Decretalium, Per quadraginta, & tres Titulos distributum, in
quo agitur De Constitutionibus, Seu Legibus universim ...

Krimer, Ferdinand

Augustæ Vindelicorum, 1706

Articulus V. Qualiter probetur consuetudo?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73031](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73031)

c. V.

An, & qualiter consuetudo sit interpretis legis?

1748. **C**ommunis Doctorum sententia est, consuetudinem habere vim interpretandi legem, uti constat ex c. *cum dilectus*, 8. h. t. ubi dicitur, per consuetudinem induci posse, quod una Ecclesia, de gremio alterius, teneatur sibi Prælatum eligere; *cum consuetudo sit optima legum interpretis*, id, quod etiam habetur in L. *minimè*, & in L. *de interpretatione, de elect.* Et quoniam consuetudo rationalis, & legitime præscripta pro lege suscipitur, quæ vim suam habeat non à virtute introducentium, sed legali consensu Principis, talis consuetudo habebit vim authenticæ interpretationis, de qua dictum est à n. 912. Ubi verò non est legitime præscripta, esto sit rationalis, habebit quidem vim interpretationis, sed merè doctrinalis, & probabilis; cum consensus communis fundet prudens iudicium de lege in tali sensu accipienda, quem exhibet consuetudo rationalis, licet non præscripta.

1749. Si quæras, an quælibet consuetudo rationalis, & præscripta, habeat vim interpretationis authenticæ? Resp. si propriè loquamur, id habere solam consuetudinem juxta legem; hujus rationem dedimus n. 1641. Cæterum, quando L. *Nam Imperator, ff. de legib.* dicitur: *in ambiguitatibus, quæ ex legibus proficiuntur, consuetudinem, vel rerum perpetuo similiter judicatarum auctoritatem, vim legis obtinere debere*, de consuetudine legitime præscripta intelligendum est, juxta dicta in *precedentibus*.

1750. Præter hæc not. 1. ut consuetudo solum probabiliter interpretetur legem, sufficere consuetudinem tam antecedentem (nam leges frequenter secundum præexistentem consuetudinem conduntur, quin illi derogent, nisi hoc exprimant) quam consequentem; hoc enim, ut alibi diximus, intelligitur, quando dicitur leges firmari, *cum moribus utentium comprobantur*. Not. 2. arbitrium, in quem partes compromittunt, in casu, quo aliud habet lex, aliud con-

suetudo, debere dicere sententiam secundum legem, ubi consuetudo non est legitime præscripta; si secus, juxta consuetudinem, quia tunc per eam lex abrogata est; quod verum est, licet in cum compromisserint, ut sententiam dicat *secundum jura*; nam & consuetudo præscripta jus est.

Si quæras, an, & qualiter consuetudo possit abrogari? Resp. quod communis teneat, consuetudinem præexistentem abrogari posse alia consuetudine, priori contraria, si hæc rationalis sit, & legitime præscripta, sicut lex abrogari potest alia lege, prout colligitur ex L. *Pacta novissima, C. de pactis*; & L. 2. *C. de inoffic. dotibus*. Cum talis consuetudo recipiatur pro lege. Neque, ut detur consuetudo abrogans priorem, majus tempus exigit, quam decennium, quod suffiebat, ut legitime induceretur illa. Not. autem. 1. consuetudinem generalem non abrogari per sequentem nisi generalem ei contrariam; si enim hæc duntaxat particularis sit, nimirum in uno duntaxat loco, vel certa communitate, pro hoc illam tollet; sed non pro aliis; cum non inducatur nisi usu & facto talis communitatis. Not. 2. sicut lex affirmativa, quæ obligat ad positionem actus, abrogatur consuetudine; seu frequentatis omissionibus; & negativa, quæ petit omissionem alicujus actus, consuetudine, seu frequentatis actionibus, & factis contrariis; sic cum proportionem dicendum, ubi consuetudo prior abrogatur per posteriorem, V. Azor p. 1. l. 5. c. 4. q. 7. Rebellum p. 1. l. 1. q. 5. nu. 23. & alii.

ARTICULUS V.

Qualiter probetur consuetudo?

1751. **R**esp. ubi consuetudo legalis non est notoria, regulariter probandam esse ab ipsam allegante, cum consistat in facto. Dixi *regulariter*; si enim respicit ordinem iudicij, aliunde nota esse debet iudici; quo tamen casu, si dubius esset, ipse teneretur se informare; cum hoc pertineat ad munus iudicis. Si autem dubium sit de sola qualitate consuetudinis, v. g. an sit rationalis, an honesta, an præscripta? hæc pertinent ad quæstionem juris

juris. Ubi consuetudo probanda fuerit, consequenter ut ex ea rectè procedatur, non est dubium plenè probandam esse. Ex hoc sequitur nec plenè, nec semiplenè probari per unum duntaxat testem, ut tradit Castropalaus P. 1. tr. 3. D. 3. p. 6. n. 7. cùm enim pendeat ex facto plurimum, ac eorum in idem consensu, pluribus nota esse debet; aliàs unius depositio meritò suspecta erit, nisi consuetudo esset valde antiqua, ut vix sit, qui illius recorderetur; sic Mascardus de probat. V. consuetudo, conclus. 423. à n. 21. ex authent. Sed cùm testator, C. ad L. Falcid. & L. si arbiter, ff. de probat.

stibus c. fin. de juramento calumnie, & non testentur in scriptura, c. Testes, 3. q. 9. L. 3. §. idem Divus, ff. de Testib.

ARTICULUS VI.

De reliquis pertinentibus ad consuetudinem.

Inter consuetudines quædam sunt validæ, ac in specie jure canonico approbatæ; quædam verò invalidæ, ac eodem reprobatæ; de his certum videtur, quòd, quamdiu tales manent, nullum jus tribuant; sic enim, quamdiu tales sunt, sunt irrationabiles, consequenter ineptæ, ut sint materia legis, pro qua recipiatur consuetudo. Illud etiam hìc annotandum, in materia feudorum non attendi leges generaliter disponentes, sed proprias consuetudines, ut dicitur in L. unic. de feud. cognit. ibi: legum Romanarum non vilis est auctoritas, sed non adeo vim suam extendunt, ut usum vincant, aut mores, quibus positis:

1755.

§. I.

An consuetudine rei dominium acquiri possit, sine corporali ejus apprehensione?

Quæstio procedit etiam de acquirenda rei possessione; ad eam affirmativè respondit Innocentius III. quia etiam per leges, constitutum est, hoc fieri posse per apprehensionem duntaxat fictam, quæ juris dispositione sit signum apprehensionis realis, ut constat ex L. clavibus 74. ff. de contrahend. empt. L. 1. C. de donat. &c. ergo non est, unde id fieri nequeat consuetudine; sic habetur c. ex literis, 2. h. t. ubi, cùm Archi-Episcopus, & Capitulum Lugdunense quaesivisset ex Innocentio III. an ex consuetudine introduci possit actus, sive solennitas, per quam sine apprehensione reali transferatur possessio rei absentis; puta, si quis possessiones aliquas claustris, vel aliis religiosis locis, in bona valetudine, vel ultima voluntate, pro suorum vult remedio peccatorum conferre; & utitur consuetà in eo loco formà, quòd in hujusmodi donationibus modicum terræ consuevit

1756.

1753. Quæstio autem est. i. quid probandum sit à probaturo allegatam consuetudinem? Resp. quòd usus populi, frequentia actuum, temporis diurnitas; hæc enim omnia pertinent ad substantiam ejus. Unde & testes, qui adhibentur ad eam probandam, super iisdem deponere debent, testificandò, quòd viderint sic observatum præsentibus, & scientibus multis, etiam repetitis actibus, & quidem à tanto tempore, quòd ad præscribendam consuetudinem legalem requiritur; quamvis, ubi immemorialis est, sufficiat, si deponant, se ita vidisse, & à majoribus suis accepisse, quin viderint, vel audiverint aliquid in contrarium fieri.

1754. Quæstio altera est, an consuetudo probetur per assertionem alicujus excellentis Doctoris, de ipsa in scriptis suis testificantis? Hæc quæstio multùm utilitatis habet; cùm sæpe plures constitutiones asserantur, de quibus Doctores ajunt, eas usu receptas non esse, imò contraria consuetudine abolitas, præsertim quoad pœnas. Variæ sunt in hac quæstione Doctorum opiniones, quas refert Sanchez lib. 7. de matr. D. 17. nu. 8. Mascardus de probat. conclus. 426. à num. 1. censet, illius testimonio credendum esse præsumptivè, non autem conclusenter. Cujus probationes videri possunt apud Castropalaum cit. p. 6. num. 9. in foro tamen interno, si sit omni exceptione major, prudenter dari potest fides, cùm præsumi meritò possit, eum non procedere temerè in assertionibus suis. At, ut ex depositione testium plena probatio fiat, & conclusenter ex ea procedatur in judicio, requiritur, quòd sint jurati, c. Tuis, de te.